

opmerkten, dat vier personen de Vader en de zelf worden ge-

gaat langzaam alles mij ontzinken.
(1) ik ben overal alleen!

dozen niet be-
eken, zelf opes-
lens een onkeden
gesteld.

aan den bundel
lyrisch, (de Me-
o) ze wil vorm
en innerlijk ge-
het geheel in
ziet, als in een
delende figuren,
te zeggen wat
gen, om plaats
reden, (ten too-
r, en niets van
zelf-ontheelings

in het ver-

e straat
k te hooren,
ind koren,
de en staat,

ge leven
vervold,
oerstreven
tsnelt.

te zoeken,
verdriet,
verloeken
derziet

erken we, hoe
geven. We vin-
ijn vrijheid, zoo

walen
lien,
a m.

iken
n 'gezin,
iken

der vreugde
we de „Over-

oordi.
kwijnen,
oord.

alen
el
verlaten,
el.

en,
mij heen,

ien in de oudste
komen tot het
en zooveel als
getuigenissen al
an beleefde
onderstellingen
nis te schrijven
oud der Evan-
en zij elkander
elt ten minste
s tot niets her-
schiedschrijvers
met alle hulp-
e, der paleogra-
griekse taal
slin bedriegend,
rstaiven en te
waartoe dit ge-
nooit op aard-
och waar mocht
heid over Hem

t den schrijver
italien van boe-
en, nog steeds
ing kan schen-
zen of geleerde
tel zoeken; dat
s voor iedereen

at Christus den
e levendigheid,
ouwelijk maakt
cht als eeuw-
in geheel zijn
euwig en daar-
de Hem ver-
die Hem niet
ht nimmer heb-

aan vervalt hij in droef gepeins aan verloren geluk,
en, schoon hij daar neerzit zooals Boode hem voor-
treffelijk heeft geteekend: de handen voor de oogen,
gebroken, verslagen, we hooren wat hij denkt in de
twee opvolgende verzen: „En hij peinst“, die tot
de hartstochtelijke klacht voeren:

O zalig thuis, o zoete vrede,
God mijner kindsheid, neem mij mede,
Naar mijn verlaten vaderland.

Nuervaant de figuur van den Zoon en komen
maar voren de Vader en de Moeder, die een van smart
doortrokken „Gesprek“ voeren. Opmerkelijk is in dit
vers de vorm: I begint met een enkelen regel, zwelt
aan, omdat de groeiende droefenis steeds meer woorden
behoef en eindigt weer zooals het begon, wijlen
stalte de overstelpende droefheid stil maakt, maar ook,
wij gloriende hoop op terugkeer slechts in een enkel
schuchter woord zich durft uiten.

Daar terwijl ze daar zitten, zwijgend, ieder in eigen
gedachten verzonken, komt de broeder op en „De
oudste zoon spreekt“

Kant ge nu verdriet niet laten varen?
Ben ik niet bij U thuis gebleven?
Heb ik niet willig heel mijn leven
U laten regeelen en bestaren.

Wat weent gij om den darten vlinder,
En krimp, wanneer de vlam hem zengt!
O, waarom wijlt U aandacht ginder,
Niet zond, wat hier mijn plicht U brengt?

En hij krijgt antwoord:

Wij luistren of zijn stem niet zonder
Nu Gods roep zich met de onze mengt.

een antwoord, dat hem bitter stemt, zooals blijkt uit
het volgende vers: „De oudste peinst“ en hem
verstoord doet wegloopen met de woorden:

Hij zal met mij dezelfde lucht
Niet ademen, Mijne ouders sterven,
Hij heeft gekozen, laat hem zwerren,
Mijn haat bewaakt mijn grond geducht.

Weer verandert het toneel, weer zijn we, meens,
in het verre vreemde land, waar de verlorenen zit:
„Hongerende“ en klagend:

God, aan den nood der weelde ontkomen
Tent Gij mijn leven door gebrek?
Waarom ontstelt Gij mij met droomen?
Hoe kunt Gij dringen tot vertrek.

En de slotsom van dat klagen, „welk zich ook
over het volgende vers uitstrekt „En hij peinst“,
is een daad:

O God! geef hulp, ik geef mij over,
Ik zondigde... en een geruisch
Viel in het roerlooze loover,
En hij stond op, en ging naar huis....

„Ik zal opstaan en ik zal tot mijn vader gaan....“

Even flitst bij dit beslissende besluit het licht over
op „de Vader“ en „de Moeder“, die we zien,
zooals we ze zagen, vol van hun groot en diep ver-
driet, beiden verstoord van een zelfde verlangen: dat

En het resultaat? Zelf zegt hij er van: „De schrijver
beweert niet dat hem gelukt is een dergelijk boek
van te bieden, ofschoon hij bekend er dikwijls over
nagedacht te hebben: maar voorzover hij er toe in
staat was, heeft hij toch getracht het denkbeeld te
verwezenlijken.“

Tenslotte belijdt hij nog het volgende: „De samen-
steller van dit boek heeft, jaren geleden, in een ander
boek het treurige leven verhaald van iemand, die op
zeker oogenblik God wilde worden. Thans heeft hij in
rijpheid van jaren en ondervinding, getracht het leven
te beschrijven van een God, die mensch werd.“

Wat zijn atheïstische periode aangaat, getuigt hij
an dien zelfden tijd van koortsigling en hoog-
moed, beleefde hij, die dit schrijft, Christus, zoo-
als slechts weinigen Hem vóór hem beleefd hebben.
Nauwelijks zes jaren later — maar zes jaren van
zwaren arbeid en verwoesting, zoo buiten, als binnen
hem — na lange maanden van diep nadenken, van
onderbreking van een ander sedert jaren aangevangen
werk en als aangezoekt en aangedreven door een
kracht, sterker dan hij zelf, begon hij op eenmaal dit
boek over Christus, dat hem nu een slechts onvol-
maakte uitboeking van schuld toeschijs. Het is dik-
wijls voorgekomen dat Jezus door hen, die Hem tevoren
haatten, later het vurigst werd bemind.“

Eindelijk zegt hij: „... deze tot Christus teruggekeerde
mensch heeft ingezien dat Christus verraden en, erger
dan elke andere beleediging, vergeten is. En in zich
zelf heeft hij den drang gevoeld om Hem weder in
herinnering te brengen en te verdedigen.“

Vergunt mij nog dit woord, waarin het beeld van
den Heiland zoo fijn wordt geteekend: „Men zegt dat
Christus de profeet der zwakken is, maar Hij kwam
juist om den kwijnenden kracht te schenken en de ver-
traptten tot boven de koningen te verheffen. Men wil
dat zijn godsdienst slechts goed zou zijn voor zieken
en stervenden en Hij geneest juist de zieken en wekt
de slapenden op. Hij zou tegen het leven gekeerd zijn en
overwint den dood. Dat Hij de God der treurigheid

hij terugkomen zal. Maar dan valt de lichtbundel on-
middellijk weer op den zoon, die den „Teruglicht“
is begonnen en weldra „Bij Huis“ gekomen is: neer-
vallend bij de poort met de rauwe bekentenis:

Onthuterd, en onteerd, berooid,
Uitwasemend bederf en schande,
Lig 'k voor Uw deur in 't zonnebruiden,
Een gistig kreng, met walg vergooid.

Ik hoor gestommel en geruisch
Wat ik niet wilde, en immer hoopte:
O Vader... Moeder... een gedoopte
Met tranen, neem mij in Uw huis.

En dan komen ze toelopen, de Vader, die, bij
het zien van zooveel ellende en zoo bitter berouw
biddt („Vaders Gebed“)

Ik bad: Heer laat Uw dienstknecht gaan,
Als Gij mijn zoon hebt weergegeven;
Maar nu 'k hem zoo berooid zie staam
Smeek ik: och, laat mij voor hem leven!

Een boom, vermolmd van ouderdom,
Kan amper vrucht, schraal schaduw geven;
Maar de arme is alles welkom
Ik smeek: och, laat mij voor hem leven.

Misschien draag 'knog een gave tak,
Om hem een goeden stut te geven.
Dat hij hem zag, dat hij hem brak!
Ik smeek: och, laat mij voor hem leven! —

de moeder, die, als de verloren zoon met zijn berouw-
erkenning zich richt „Tot Vader en Moeder“,
hem troost en haar immer grootgebleven liefde bewijst,
en eindelijk ook de broer, die (in het gedicht „De
oudste peinst“) lucht geeft aan zijn gramstoorig-
heid, dat....

vluchtend en keurend bleef hij kind,
En liefste blijkt hem weggelegd.

Tot hier loopt, behoudens de afwijking, die we in
het vorige artikel aanwezen, de lijn van den cyclus
ongeveer evenwijdig aan die van de gelijkenis. Maar
nu vervolgt de dichterlijke fantasie de geschiedenis in
een drietal slotstrophen, waar hij den Verloren Zoon
„Peinzende en Ziek“ laat zien, „En hij peinst“:

Nu ben ik stil en wit van binnen
En van de wereld onbewust,
Ik kan alleen nog U beminnen;
Ik heb het leven afgekust.

Voor moeders zoen en bedre armen
Voor vaders grondeloos erbarmen
Ik dank, God! voor Uw liefde! ik dank!

en, naast zijn stervensspando, „de Moeder“, die zegt:

O kind, dat hebt gezworven
Zoo ver, om liefde en lust
En thuisbracht een bedorven
Hart, hunkerend naar rust.

Hier zullen ziekte en zorgen
U plegen, nu, vereend
Met Godes wil, geborgen,
Ge in moeders handen weent.

Zoo is de gang van dezen verzenyclus, aangegeven
telkens in die versfragmenten, waarover de verbindende
lijn loopt. Wel brengt de rustige lectuur van de ge-

is, terwijl Hij de zijnen vermaant dat zij zich moeten
verblijden en een eeuwig vreugdemaal belooft aan zijn
vrienden. Zij zeggen dat Hij de droefheid en de ver-
sterving in de wereld heeft gebracht, maar toen Hij
leefde, at en dronk Hij, liet zich de vossen en de haren
zalven en haatte Hij de huichelaar en ijdele boetpleging.
Velen hebben Hem den rug toegekeerd, omdat zij Hem
nimmer gekend hebben. Voor dezen, in het bijzonder,
is dit boek bestemd.“¹⁾

Bij onze waardeering van dit werk, moeten wij dan
ook voornamelijk met zijn hier het laatst geciteerde mede-
deeling rekening houden, maar, dat doende, is er veel
te prijzen. Het valt meelij een kens te doen uit
het, een 700-bladzijden-tellend werk-zelf. Toch wil ik er
U mee doen kennis maken. Luistert eens naar het
volgende, waarmee het hoofdstukje over „Capernaum“ begint:

„Tegen den avond, wanneer de zon, tot rusten uit-
noodigend, gloedrood in het Westen nedertaalde, leerde
Jezus al deze zaken aan zijne Galileërs op de drompeis
der witte huisjes, op de schaduwrijke pleintjes der
steden, of aan het strand van het Meer, leunend tegen
een aan wal getrokken schuit, de voeten rustend op
de oeversteen.“

Velen luisterden naar Hem en volgden Hem, omdat,
zooals Lucas zegt, „zijn woord van macht getuigde“. Niet
voor allen waren die woorden nieuw, maar nieuw was
de mensch, die sprak en nieuw waren de warmte
van zijn taal en het goede, dat zijn woorden uitwerkten,
want zij kwamen voort uit een hart en raakten de
harten. Ook de nadruk, waarmee die woorden ge-
sproken werden, was nieuw en nieuw was de be-
teekenis, die zij verkregen door dezen mond en de ver-
heldering, die uitging van deze blikken. Nu was het
niet meer de stem van den Profeet in de bergen, weer-
galmend in de dorre streken, ver verwijderd van de
mensen, eenzaam en op een afstand, zoodat men
gedwongen was zich te verplaatsen, wanneer men haar
hooren wilde. Deze is een Profeet, die, als mensch
onder de menschen leeft, een vriend voor allen, die het

dichten zelf, in hun geheel dus, de eigenlijke diepte,
het relief ook in het beeld, maar deze citatie kon toch
strekken tot hetgeen we beoogden: de lezers iets van
dezen bundel te doen zien en te doen genieten. Men
zal, op deze wijze geïntroduceerd, wellicht eerder ko-
men tot het zelf-lezen, dan wanneer men slechts be-
schouwing in 't algemeen vindt.

Naast het vele schoone, ontroerende, echt poëtische
zal men dan ook vanzelf het minder goede opmerken:
het onevenwichtige van de slotstrophen der fantasie
ten opzichte van het geheel (de vaderliefde, die de
eigenlijkheid der gelijkenis is, is getransformeerd in
de, geheel andersoortige, moederliefde; het berouw van
den zoon is identiek met diens bekeering); het ge-
kunstelde van „Vaders Gebed“, als hij den berooiden
zwerfeling ziet (hij het „met innerlijke ontferming
bewogen“ van de gelijkenis past niet een spreken in
dichterlijke vergelijking); het hier en daar onjuiste
woord. Maar desondanks zal hij zich verblijden in dit
nieuwe werk van den gewaardeerden dichter en er-
kennen, dat het, in z'n artistieke vorm en aesthe-
tische intonatie een aanwinst betekent voor onze
christelijke kunst.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Belangstelling.

Onze Gereformeerden moeten in het algemeen worden
geacht, ten opzichte van velerlei arbeid voor het Ko-
ninkrijk Gods tweeërlei houding in te nemen. De eerste
groep is die van de werkers. De mannen en vrouwen,
die het praktische werk doen, of die theoretische
voortlichting trachten te geven.

En de anderen zijn zij, die niet zelf aan den arbeid
gaan, maar toeschouwers zijn van wat die eerste groep
doet. Zij steunen het werk met hun bijdragen en hun
warme sympathie en hun gebed, maar zelf gaan ze
niet aan den arbeid.

In het algemeen is de verdeling zoo ook goed.
Niet iedereen kan meearbeiden. Niet ieder heeft
den tijd, de capaciteiten, de gelegenheid, enzovoort.

Gingen allen doen aan arbeid, het werk zou spoedig
spaan loopen.

We kunnen betrekkelijk heel wat doen met een klein
getal werkers; als dat maar uitnemende, getrouwe men-
schen zijn, die zich met hart en ziel geven voor
het werk. Het spreekt vanzelf, dat we niets kunnen
doen zonder den zegen Gods op al onzen arbeid;
dien factor noem ik hier verder niet, omdat dat onder
ons niet behoef te worden verdedigd en zelfs niet
breed betoogd. Maar nu noemen en bespreken we alleen
de menschelijke factoren, die in aanmerking komen
bij den arbeid. En dan geldt de regel, dat met betroke-
lijk weinig werkers veel kan worden gedaan. Natuurlijk
kunnen we ook te weinig hebben. Maar evengoed teveel.
En dan zou het resultaat zijn, dat er minder werk
geschiedt.

Dat niet ieder van ons aan allerlei arbeid doet
voor het Koninkrijk Gods, is niet zoo erg.

Maar die tweede groep, die niet-werkers, heeft toch
wel iets te doen. Zij moet haar belangstelling toonen
op verschillende manier.

zelfs goed meent met hen van wie niemand houdt:
een makker, een welmeenende en vriendelijke gezet,
die zijn vrienden opzoekt; die gaat zien waar zij zich
bevinden, waar zij werken, die hen in hunne huizen be-
zoekt, met hen langs de bewoonde wegen gaat, aan
hunne tafels eet en drinkt en, als het noodig is, den vis-
cher bij het ophalen der netten de behulpzame hand
reikt, en die voor allen, ook voor de droefgeestigen,
de zieken en de bedelaars een goed woord over heeft.“¹⁾

Wij zouden niet gaarne alle beweringen van Papini
voor onze verantwoording nemen, bepaalde bezwaren
hebben wij m.n. tegen de overheerschende richting,
die hij uitgaat in het „Gebed tot Christus“, waarmee
hij zijn boek besluit. Maar, voor de categorie der
onverschilligen, voor hen, die, naar eigen besef, met
het oude verhaal van Jezus al lang hebben afgerekend
en die ge met geen mogelijkheid kunt brengen tot een
ernstig Schriftonderzoek, acht ik dit boek, juist van
dezen auteur, van veel belang. Papini wil toch niets
anders, dan (en die sterke drang is overal spoorbaar)
de menschen brengen, terugbrengen tot den Christus
der Schriften, natuurlijk op zijne wijs, en daarover
kunnen wij ons niet anders, dan, ondanks de bezwaren,
die blijven, m.n. in de fel-levende menschenwereld onzer
dagen, verheugen.

¹⁾ Giov. Papini, De Christus (Storia di Cristo), Uit het
Italiaansch vertaald door Ir. J. J. W. Teulings' Uitgevers
Maatschappij, 's-Hertogenbosch.

De eerste oplage verscheen bij Valocchi te Florence in
1921.

Het voorwoord van de vertaling is gedateerd 1922.

²⁾ Zie nader voor den persoon van Papini het Voorwoord
van den Vertaler, pg. V.—IX.

³⁾ Zie voor deze aanhalingen, passim Papini's „Aan den
Lezer“.

⁴⁾ A. w. pg. 98/3.